

Motion till riksdagen 2021/22:4360

av **Maria Malmer Stenergard m.fl. (M)**

med anledning av prop. 2021/22:81 Anpassning av svensk rätt till EU:s nya in- och utresesystem

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en fördjupad analys av användningen av begreppen biometriska data och biometriska uppgifter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppgifter i Migrationsverkets register över fingeravtryck och fotografier ska gallras när den registrerade blir svensk medborgare eller i andra fall som senast tio år efter att de registreras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att biometriska uppgifter ska förstöras i ett senare skede än vad som gäller i dag och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Ett fungerande gränsskydd är av största betydelse. Det är därför välkommet att EU år 2017 antog två förordningar som innebär att det ska inrättas ett gemensamt in- och utresesystem för elektronisk registrering av de tredjelandsmedborgare som passerar de yttre gränserna för kortare vistelser eller som nekas inresa. Förordningarna är direkt tillämpliga och gäller som lag i Sverige, varför förslagen i propositionen handlar om de lagändringar som behövs för att anpassa svensk rätt till förordningarna. Vissa av bestämmelserna tillämpas redan, men merparten ska börja tillämpas först när systemet tas i drift, vilket ska ske den dag som kommissionen bestämmer.

Syftet med in- och utresesystemet är att förbättra och effektivisera in- och utresekontrollerna vid de yttre gränserna och bidra till bättre möjligheter att identifiera personer som inte uppfyller villkoren för inresa eller vistelse inom medlemsstaternas

territorium. Vidare ska brottsbekämpande myndigheter kunna få åtkomst till systemet i syfte att förebygga, förhindra, upptäcka och utreda terroristbrott eller andra grova brott.

De föreslagna anpassningarna är välkomna, men det finns fortsatt frågor som behöver hanteras.

Biometriska uppgifter

Förordningarna innehåller flera bestämmelser som rör biometriska uppgifter. Möjligheten för myndigheter att uppta och söka på biometriska uppgifter är ytterst viktig för att kunna säkerställa gränskontroll, reglerad invandring och inre säkerhet. Flera aktörer har länge påtalat behovet av en fördjupad analys av användningen av begreppen biometriska data och biometriska uppgifter i nationell rätt, och det är nödvändigt att regeringen snarast återkommer med en sådan.

Polismyndigheten pekar i sitt remissvar bl.a. på följande: ”Polismyndigheten har tidigare pekat på att det behövs en fördjupad analys av hur begreppet biometrisk data används i nationell rätt då detta enligt förarbetsuttalanden ska vara synonymt med hur begreppet biometriska uppgifter på unionsrättslig nivå ’i stort’, samtidigt som den unionsrätten och nationell rätt svårligen går att fullt ut förena. [...] Eftersom biometriska data i svensk rätt används synonymt med det unionsrättsliga begreppet biometriska uppgifter som innefattar fingeravtrycksuppgifter, samtidigt som fingeravtryck och fotografi i svensk rätt skiljs från de biometriska data som tas fram ur fingeravtrycken och ur fotografiet, går unionsrätten och nationell rätt logiskt inte ihop.”

Även om det delvis rör sig om ett unionsrättsligt begrepp som ytterst uttolkas av EU-domstolen förhindrar det inte att det görs en översyn med syftet att säkerställa att regelverket är så enhetligt och tydligt som möjligt. Det gagnar såväl rättstillämpningen som rättssäkerheten.

Utöver tydligheten i lagstiftningen finns, som Moderaterna påtalar i motion 2021/22:3840 En målstyrd och långsiktigt hållbar migrationspolitik, ett behov av att Sverige säkerställer att det inte finns en diskrepans mellan det utrymme för biometrisk behandling som framgår av EU-rätten och det stöd som framgår av nationell rätt. Även Migrationsverket lyfter i sitt remissvar hur myndigheten i andra sammanhang pekat på behov av ökat stöd för upptagning, lagring och användning av biometri i myndighetens verksamhet. Nationell rätt bör därför ses över så att den ger stöd inte bara för de behandlingar som ska genomföras utan även för de behandlingar som får genomföras. Som Migrationsverket påtalar i en hemställan till regeringen den 30 november 2020: ”Om Sverige blir det enda eller ett av få länder med svagare lagstiftning för att behandla biometrisk information kan detta få till följd att kriminella nätverk och/eller terrorister medvetet väljer Sverige som bas för organiserad kriminell verksamhet eller brott mot välfärdssystemet i och med möjligheten till multipla identiteter.”

Efterföljande behandling av biometriska uppgifter

Möjligheten att spara och jämföra biometriska uppgifter över tid är ett viktigt verktyg för att motverka att personer vistas i Sverige utan tillstånd.

Ds 2021:9, som föregick nu aktuell proposition, innehåller ett förslag på en gallringsfrist om senast sex år för fingeravtryck och fotografier som tas för att genomföra en kontroll mot in- och utresesystemet och som inte ska förstöras omedelbart. Någon förklaring till förslaget lämnas inte, detta trots att övriga fingeravtryck och foton i Migrationsverkets register ska gallras när den registrerade blir svensk medborgare eller senast tio år efter det att uppgiften registrerades.

Moderaterna instämmer i Migrationsverkets ståndpunkt att det är rimligt med en enhetlig gallringsfrist för fingeravtryck och fotografier. Polismyndigheten och Säkerhetspolisen har också framfört skäl kring varför det är nödvändigt att i större utsträckning möjliggöra upptagning av uppgifter som fotografi och fingeravtryck och lagra dessa över tid, se betänkandet Klarlagd identitet (SOU 2017:93). I betänkandet Klarlagd identitet föreslås för fotografi och de fingeravtryck som tas i samband med en inre utlänningskontroll en gallringsfrist om tio år. I efterföljande proposition (prop. 2020/21:159) anförs inga skäl att avvika från detta förslag. Trots det har regeringen infört ett tillägg i utlänningsdataförordningen (2016:30) varigenom gallring av biometriska uppgifter som i vissa fall sparas efter en genomförd inre utlänningskontroll ska gallras efter sex år om inte den registrerade blir svensk medborgare innan dess.

Mot denna bakgrund och förslaget i Ds 2021:9 förefaller det troligt att regeringen avser en gallringsfrist om som längst sex år även i detta fall. Det är att bortse från myndigheternas behov samt försvåra möjligheten att upprätthålla en reglerad invandring och nationell säkerhet. Riksdagen bör därför tillkännage för regeringen att uppgifter i Migrationsverkets register över fingeravtryck och fotografier ska gallras när den registrerade blir svensk medborgare eller i andra fall som senast tio år efter att den registreras.

Tidpunkten för när biometriska uppgifter ska förstöras

Sverige har i dag stora problem när det kommer till verkställighet av utvisningsbeslut. Alltför få människor som får avslag på sina asylansökningar lämnar landet. En allvarlig följd är det skuggsamhälle som vuxit sig allt större i Sverige. I skuggsamhället löper människor en extra hög risk att utnyttjas. Likaså har Sverige alltför många gånger fått vittna om att det där finns individer som vistas här illegalt och som är beredda att utföra handlingar som orsakar människor och det svenska samhället stor skada. Det bör därför finnas möjlighet att spara biometriska uppgifter efter att ett ärende avgjorts för att på så sätt kunna använda uppgifterna i verkställighetsarbetet.

Härutöver finns, som Migrationsverket påtalar i sitt remissvar, andra praktiska aspekter som talar för att uppgifter inte bör förstöras för tidigt. Regeringen anser dock att det inte finns utrymme att i detta lagstiftningsärende överväga om biometrin kan sparas längre än vad som föreskrivs i 9 kap. 8 a § tredje stycket UtlL, eftersom promemorian inte innehåller något sådant förslag. På samma sätt bemöts Migrationsverkets synpunkt om behovet av att kunna ta fingeravtryck och använda dem vid ansökningar om nationell visering.

Frågor om tidpunkten för när biometriska uppgifter ska förstöras är nära sammanlänkade med förslagen i promemorian. Moderaterna anser att regeringen bör utreda och återkomma med konkreta förslag om att biometriska uppgifter ska förstöras i ett senare skede än vad som gäller i dag.

Möjlighet att i vissa fall kontrollera in- och utresor

I och med att skyldigheten att stämpla tredjelandsmedborgares resehandlingar upphör kommer viss resehistorik som i dag går att utläsa ur en passhandling att gå förlorad. Moderaterna vill i detta sammanhang lyfta betydelsen av att Migrationsverket kan få tillgång till information om in- och utresor för personer som har uppehållstillstånd, detta eftersom det exempelvis kan vara av betydelse i ärenden om förlängning och återkallelse av uppehållstillstånd samt medborgarskap.

Maria Malmer Stenergard (M)

Mattias Karlsson i Luleå (M)

Katarina Brännström (M)

Arin Karapet (M)

Ann-Sofie Alm (M)